

YENİ ZELANDA TERÖR SALDIRGANININ AVUSTURYA BAĞLANTISI

KAZIM KESKİN

SETA | PERSPEKTİF

NİSAN 2019 · SAYI 239

- Avusturya Kimlikçiler Hareketi nedir?
- Avusturya Kimlikçiler Hareketi'nin Yeni Zelanda'daki terör saldırısı ile bağlantısının ortaya çıkmasının Avusturya iç siyasetindeki yansımaları nasıl olmuştur?
- Batılı Müslümanların geleceği açısından Avusturya Kimlikçiler Hareketi'nin oluşturduğu tehditler nelerdir?

GİRİŞ

15 Mart 2019'da Yeni Zelanda'nın Christchurch kentinde gerçekleşen ve elli Müslümanın yaşamını yitirmesine çok sayıda kişinin de yaralanmasına neden olan aşırı sağcı terör saldırısı, Batı dünyasında uzun süredir sistematik şekilde yükseltilen Müslüman karşıtı İslamofobik siyasal atmosferin doğal bir sonucu olarak görülmelidir. Her ne kadar bu tür terör saldırılarının Müslümanların yaşadığı Batılı ülkelerin herhangi bir yerinde gerçekleşmesi bekleniyorsa da listenin ilk sıralarında kesinlikle Yeni Zelanda'nın olmadığı söylenebilir. Bu çerçevede Batılı ülkeler arasında İslamofobi ve yabancı/mülteci düşmanlığıyla daha çok Almanya, İngiltere, Fransa ve Avusturya'nın gündeme geldiği ifade edilebilir. Özellikle Avusturya –aşırı sağcı partinin hükümet ortağının ve koalisyonun diğer ortağı olan partinin de aşırı sağcı söylemi günlük politik dil olarak kullanması nedeniyle– bu ve benzeri vahşi eylemlerin gerçekleşme olasılığının yüksek olduğu ülkeler arasında yer almaktadır. Nitekim Christchurch'teki katliamın düzenleyicisi Brenton Tarrant'ın katliamda kullandığı silahların üzerine yazdığı ifadelerde İkinci Viyana Kuşatması'na atıfta bulunması ve “manifesto” olarak nitelendirdiği metninde Avusturya'dan hayalini kurduğu

“ayaklanmayı” başlatabilecek bir ülke olarak söz etmesi¹ bu duruma işaret etmektedir. Fakat bunun da ötesinde Yeni Zelanda teröristi Tarrant'ın Avusturya'da örgütlenmiş aşırı sağcı Avusturya Kimlikçiler Hareketi'nin (Identitaere Bewegung Österreich) lideri Martin Sellner'e 1.500 avro bağışta bulunduğu ortaya çıkması arada daha somut ilişkilerin mevcut olduğunu göstermektedir.

Bu perspektif hem söz konusu bağış vesilesiyle dünya gündemine oturan Avusturya Kimlikçiler Hareketi'ni hem de bu bağlantıların Avusturya iç politikasında yarattığı gelişmeleri incelemeyi amaçlamaktadır. Son olarak bu perspektif sözü edilen hareketin ve benzerlerinin Batı'da yaşamını sürdüren Müslüman topluluklar açısından oluşturduğu tehditleri ortaya koymaya çalışmaktadır.

AVUSTURYA KİMLİKÇİLER HAREKETİ NEDİR?

İlk olarak “Génération Identitaire” adıyla Fransız partisi Block Identitaire'in gençlik organizasyonu olarak kamuoyunda boy göstermeye başlayan hareketin

1. “Christchurch: Das Weltbild des Mutmaßlichen Attentaters Neues von Ganz Recht”, Dokumentationsarchiv des Österreichischen Widerstandes, <http://www.doew.at/erkennen/rechtsextremismus/neues-von-ganz-rechts/archiv/maerz-2019/christchurch-das-weltbild-des-mutmaszlichen-attentaters>, (Erişim tarihi: 6 Nisan 2019).

KAZIM KESKİN

1993'te Galatasaray Lisesini bitiren Keskin, lisans eğitimini Viyana Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde, yüksek lisansını da aynı fakülte ve bölümde “İnsan Haklarının Uluslararası İlişkilerde Araçsallaştırılması: İkinci Körfez Savaşı Örneği” konulu teziyle tamamladı. İyi derecede Fransızca ve Almanca bilen Keskin, Avusturya ve Almanya iç siyaseti üzerine çalışmakta olup halen Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde doktora eğitimine devam etmektedir.

Avusturya kolu olan Avusturya Kimlikçiler Hareketi 2012’de “Kültürel Kimliğin Korunması ve Desteklenmesi” adıyla dernek statüsünde kurulmuştur.² Avusturya’da başında Martin Sellner’in bulunduğu hareket aşırı sağ hakkında çalışmalar yapan uzmanlar tarafından “Yeni Sağ” kategorisinde değerlendirilmektedir.³

Hedef kitlesi olan genç nesilleri ürkütmeden kazanmayı hedefleyen hareket Nazi ideolojisini Müslüman/İslam karşıtlığı merkezinde yeniden inşa etmektedir. Hareketin başkanı Sellner’in ifadesiyle Avusturya Kimlikçiler Hareketi kendisinin “yüzde 0 ırkçılık, yüzde 100 kimlik” formülüne göre değerlendirilmesini istemektedir.⁴ Öte yandan Avusturya’nın iç istihbarat teşkilatı olan Anayasayı Koruma ve Terörizmle Mücadele Teşkilatı (BVT) ise 2014’te yayımladığı raporda hareketi “ırkçı” olarak nitelemiştir. Yine BVT Neonazi düşüncesiyle arasına mesafe koyduğunu iddia eden hareketin önde gelenleri arasında Neonaziler bulunduğu için bu iddiayı taktiksel bir manevra olarak değerlendirmektedir.⁵ Benzer değerlendirmeler konuyla ilgili çalışmalarıyla tanınan akademisyenler tarafından da yapılmaktadır.⁶

Kimlikçiler Hareketi’nin en belirgin özelliği Yeni Sağ’ın öncülerinden kabul edilen Fransız filozof Alain de Benoist’in gündeme getirdiği “etnik çoğulculuk” anlayışıdır. Bu anlayışa göre büyük etnik topluluklar yüzyıllar içerisinde kendilerine has bir kültür oluşturup geliştirdikleri bu kültürü dış etkilerden korumaktadır.⁷ Tamamen bir kurgu üzerine inşa edilen ve değişmez kabul edilen bu “homojen kültür” bir sonraki aşamada kaçınılmaz biçimde Amerikalı siyaset bilimci Samuel Huntington’ın “Medeniyetler Çatışması”nda adeta müjdeleyerek anlattığı gibi bir çatışma ortamının zeminini hazırlayacaktır. İşte bu nedenle Kimlikçiler Ha-

reketi İslam, Müslümanlar, mülteciler ve diğer “yabancı”lara karşı Avrupa’yı “savundukları” propagandasını ön plana çıkarmaktadır. Hatta bu savunmayı yapan son nesil oldukları iddiasında da bulunmaktadır.⁸ Bu çerçevede Kimlikçiler’in “İslam’a ve Türklere karşı olmadıkları fakat ülkelerinin İslamlaşmasına karşı oldukları”⁹ ifadesi dikkat çekmektedir.

Öte yandan hareketin kullandığı sembolün de (Λ) Yunan alfabesindeki Lambda (Türkçede “L” harfi) olduğu ve bu harfle Sparta antik devletinin ilk adı olan Lakademonya’nın kastedildiği, buradan da Sparta’nın yabancı bir güç olarak görülen Perslere karşı “savunma” savaşına gönderme yapmaları dikkat çekici bir sembolizmdir.¹⁰

Son olarak Kimlikçiler’in tasavvurlarının nihai noktası olarak bütün dünyayı etnik temellere göre ayırtırmak ve bunun gerçekleşmesi için de şiddet dahil her tür aracı kullanabilecekleri öngörüsünde bulunmak yanlış olmayacaktır. Orta vadeli bir hedef olarak Avrupa Kıtası’nın “Avrupa halkı”na ait olduğu iddiasına sahip olan Kimlikçiler –tıpkı Brenton Tarrant’ın ifade ettiği gibi– Avrupada bulunan Müslümanlar ve “Avrupa halkı”na dahil olmayan diğer unsurların Kıta’yı terk etmelerini istemektedir. Bir zamanlar Nazilerin homojen bir ari ırkın peşinde koştukları gibi Kimlikçiler de homojen bir Avrupa halkını hedeflemektedir.

YENİ ZELANDA TERÖR SALDIRISININ AVUSTURYA İÇ SİYASETİNDEKİ YANSIMALARI

Aralık 2017’den bu yana aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi’nin (FPÖ) aşırılıklarına tepki göstermekten ve yorum yapmaktan kaçınan ve bu yüzden Avusturya’da adı “suskun başbakan”a çıkan Sebastian Kurz’un, Yeni Zelanda teröristinin Avusturya Kimlikçiler Hareketi’nin lideri Martin Sellner’e bağlı yaptığının kamuoyuyla paylaşılmasının hemen ardından yaptığı açıklamalarla FPÖ’yü köşeye sıkıştırması ülkede şaşkınlık yarattı. Ustaca hazırlanmış olduğu belli olan bir iletişim stratejisi-

2. “Woher kommt die ‘Identitäre Bewegung’?”, Kontrast, www.kontrast.at, (Erişim tarihi: 6 Nisan 2019).

3. “Woher kommt die ‘Identitäre Bewegung’?”.

4. Kazım Keskin, “Avusturyada Neonaziler ile FPÖ Arasında Bir Köprü: ‘Kimlik Hareketi’”, *Perspektif*, Sayı: 269, (2018), s. 33-35.

5. *Bundesamt für Verfassungsschutz und Terrorismusbekämpfung*, BVT, (2014), <https://bvt.bmi.gv.at/401/files/Verfassungsschutzberichtfuerdas-Jahr2014.pdf>, (Erişim tarihi: 6 Nisan 2019).

6. “Bernhard Weidinger ile Röportaj”, ORF 1, 4 Nisan 2019.

7. “Etnik Çoğulculuktan Yerlilciğe: Radikal Sağı Anlamak”, *Perspektif*, Sayı: 278, (2019), s. 45-47.

8. Keskin, “Avusturyada Neonaziler ile FPÖ Arasında Bir Köprü: ‘Kimlik Hareketi’”.

9. “Avusturya’da ‘İslamlaşmayalım’ Eylemi”, Anadolu Ajansı, 28 Ağustos 2016.

10. Danijel Majic, “Neueste Rechte”, *Frankfurter Rundschau*, 11 Kasım 2012.

le Kurz'un bir anda sadece Avusturya'nın değil dünyadaki birçok ülkenin gündemini de etkilemeyi başardığını söylemek gerekir. Başbakan Kurz ilk olarak Kimlikçiler Hareketi'ni ülke için büyük bir tehlike olarak addederek savcılık tarafından açılan soruşturmanın neticesine göre grubun feshedilebileceği açıklamasında bulunmuştur.¹¹ Daha önceleri de "kriminal bir yapılanma oluşturma" suçlamasıyla hakim karşısına çıkıp yargılanan ve bu suçtan beraat eden derneğin Avusturya hukukuna göre kapatılma olasılığının düşük olduğu bilinmesine rağmen Kurz'un bu açıklamasının asıl hedefinde Kimlikçiler Hareketi'nin olmadığı açıktır. Nitekim başbakanın bu olasılığı dile getirmesinin esas nedeni FPÖ üzerindeki baskıyı artırma isteğidir. Kurz'un açıklamalarına FPÖ kanadının yer yer utangaç bir edayla verdikleri tepkiler gelecek tehlikeyi fark ettikleri ve bir ön alma çabası içerisinde olduklarını gösteriyor. Kimi FPÖ'lü siyasetçiler bu durumu görüp birbiri ardına Kimlikçiler Hareketi'ni savunmaya yönelik açıklamalar yapmıştır.¹² Bazıları da işi Başbakan Kurz'a hakarete dahi vardırılmıştır.¹³ Mevcut durumda Kurz'un FPÖ'yü Avusturya siyasetinde adeta izole etmeyi başardığı iddia edilebilir.

Burada Avusturya Sosyal Demokrat Partisi (SPÖ), Yeşiller ve diğer muhalefet partilerinin de istemeyerek de olsa Kurz'un işini kolaylaştırdığı söylenebilir. Onlar da koalisyon ortakları arasında ilk ciddi çatlağı büyütme amaçlı olarak FPÖ'nün Kimlikçiler Hareketi ile bağlantılarını gündeme getirerek başbakanın yeterince tepki göstermemiş olmasını eleştirdiler. Son olarak FPÖ Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Heinz Christian-Strache tarafından Kimlikçiler Hareketi'ne yönelik ilk başlarda yarım ağızla ifade edilen "mesafe" ilerleyen süreçte yerini adeta bir "günah çıkarma"ya bırakarak FPÖ ile Kimlikçiler arasında gelecekte hiçbir bağlantının olmayacağı noktasına varmıştır. Böylelikle Başbakan Sebastian Kurz hem iç hem de dış politik kaygılarla oluşturduğu mizansenin ustalıklı uygulayarak bir taşla birkaç kuş vurmuş görünmektedir. Buna göre Kurz bir yandan ülkesini

11. "Terror-Kontakte: Auflösung der Identitären Rechtlich Schwierig", *Kurier*, 27 Mart 2018 .

12. "FPÖ-Politiker Verteidigt Identitären-Demo", *Vorarlberger Nachrichten*, 5 Nisan 2019.

13. "FPÖ-Gemeinderat beschimpft Kurz auf Facebook", *ORF*, 5 Nisan 2019.

Avrupa'daki aşırı sağcı oluşumların merkezi olarak görülmekten uzaklaştırarak bu yapılara karşı hukuk çerçevesinde sert yaptırımlar uygulandığı algısını yerleştirmek isterken diğer yandan yaklaşan Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerine yönelik de bir hamle yapmaktadır. Kamuoyu yoklamaları aşırı sağcı partilerin AP seçimlerinde Avrupa genelinde yüzde 20'lik tarihi orana ulaşacaklarını öngörmektedir. Başbakan da son manevralarıyla yaklaşan bu tehlikeyi minimize etmek için evinin önünü süpürüyor denilebilir.

Kurz'un perspektifinden iç politik süreçler açısından bir başka kazanç da istihbarat kuruluşlarının sadece aşırı sağcı FPÖ'ye bağlı olan İçişleri ve Savunma Bakanlıklarına sundukları raporlarını bundan böyle başbakan ve başbakan yardımcısına da sunmak zorunda kalacak olmalarıdır. Daha önce zikredildiği gibi en geç 2014 istihbarat raporlarında belirtildiği üzere tehlikeli bir oluşum olduğu bilinen bir yapının Sebastian Kurz tarafından şimdi kovuşturmaya tabi tutulmasının hukuk-siyaset arasındaki ilişkinin sorgulanmasına neden olduğunu da hatırlatmak gereklidir.

Son olarak FPÖ'ye gelince öncelikle bu partinin kuruluşundan beri böyle savunmacı bir refleks sergilemek zorunda kaldığı durumların çok nadir olduğu belirtilmelidir. Kurz'un Kimlikçiler Hareketi'ni bütün Batı dünyasında düşman olarak görülen radikal İslamcılık gibi oluşumlarla bir tutan ve açılan soruşturmanın sonucuna göre feshedilmesinin gündeme gelebileceği şeklindeki değerlendirmesi FPÖ'yü bir ikilem içerisine sokmuş görünmektedir. Parti kadroları ile Kimlikçiler arasında uzun yıllardır varlığı bilinen iç içe geçmişlik ve bilumum örgütsel faaliyetlerdeki iş birliğinin sonlandırılması gerekliliği Heinz Christian Strache ve kurmaylarını sıkıntıya sokmaktadır. Bir süredir izlenen strateji gereği devlet yönetme ehliyetine sahip sorumlu siyasetçi imajı çizen Strache ve ekibinin hiçbir bedel ödemediği aşırı sağcı marjinal ve yasa dışı gruplarla da bağlantıyı sürdürdüğü dönemlerin sonuna geldiği anlaşılmaktadır. Son gelişmelerle aşırı sağcı partinin ardı ardına geri adımlar atarak Kurz'un karşısında "günah çıkarma" ve onun da adeta bir üst merci olarak tövbeleri kabul etme noktasına gelme-

si FPÖ adına bir kimlik krizinin başlangıcını işaret etmektedir. Son kamuoyu yoklamaları ise kayıpların şimdiden başladığını göstermektedir.¹⁴

BATILI MÜSLÜMANLARIN GELECEĞİ AÇISINDAN KİMLİKÇİLER'İN OLUŞTURDUĞU TEHDİT

Özelde Avusturya'da genelde Batı'da yaşayan Müslümanlar açısından Kimlikçiler Hareketi'nin önemi bu tehdidin boyutunun daha görünmez ve entelektüel olmasıdır. Batı dünyasını esir alan Müslüman ve yabancı karşıtı hareketler bir piramide benzetilirse bu piramidin en tepe noktasına oldukça yakın bir yerde konumlandırılabilir ve daha alt seviye örgüt, yapı ve toplumsal öbeklere yön verme iddiasını taşıyan Kimlikçiler Hareketi tüm Batılı ülkelerde örgütlenmeye çalışan uluslararası bir ağıdır.

Genelde bir tür Dazlaklar ve Neonazi hareketi olarak görülen ve Batı toplumlarının işsiz-güçsüz, asalak diye tabir edilen ve küreselleşmeden zarar gördüğü düşünülen alt tabaka kesimlerinin kendilerini ifade etmeleri için bir siyasal kanal vazifesi gören aşırı sağcı yapıların içinde bulunduğumuz zaman diliminde marjinalleştirilmeye karşı koyamayacakları ortadadır. Aşırı sağcı ideolojik çevrelerin bu tür kırılğan yapılarla yönlendirilemeyeceği de bizzat bu yapıyı temsil iddiası taşıyanlarca görüldüğü için son dönemlerde gerek PEGIDA (Batı'nın İslamlaşmasına Karşı Vatandaşlar) gerekse Kimlikçiler Hareketi gibi oluşumlar adlarından çokça söz ettirmeye başlamışlardır. Yeni Zelanda'daki terör saldırısında da görüldüğü üzere aslında gayet "normal" insanların da katliam yapabildikleri gibi bir fikrîsel altyapıyı bu hareketlerin sağladığını iddia etmek yanlış olmayacaktır.

FETÖ yapılanmasını andırırcaasına ne Dazlaklar gibi görünüşleriyle ne de Neonaziler gibi fikirleriyle ilk bakışta fark edilmeleri mümkün olmayan bu tür hareketler Batılı ülkelerde yaşayan Müslümanların yer yer kör şiddet ve terörün kurbanı olmalarına yol açacaktır. Bunun dışında "normal" olarak addedilen katillerin sayısının giderek artmasıyla Müslüman

14. "Umfrage: Identitare Ziehen FPÖ Runter", *Österreich*, 6 Nisan 2019.

Kaynak: *Kronen Zeitung*

karşıtı terörün de giderek "normal"leşeceğini öngörmek mümkündür.

Kimlikçiler Hareketi'nin Türk ve Müslüman karşıtı eylemlerine 22 Mart 2017'de Türk Büyükelçiliğinde yaptıkları eylem örnek gösterilebilir: Elçilik binasının çatısına çıkan militanlar binanın ön cephesine Osmanlılara karşı başarılarıyla ünlü Avusturyalı komutan Savoy Prensi Eugen'in silüetinin üzerinde "Erdoğan, Türklerini memleketine götür" yazılı bir pankart astılar.¹⁵

Bu noktada bugün adeta Avusturya siyasal sistemi için büyük bir tehdit olarak görülen Kimlikçiler Hareketi'nin elçilik binasına yönelik saldırgan eylemi için herhangi bir kınamaya maruz kalmadığını hatırlamak gerekir. Bu durum Batı dünyasında Türk ve Müslüman düşmanlığı üzerinden normalleşen aşırı sağın işlerini kontrollü bir şekilde elinde tutmak isteyen siyasal çevrelerin de varlığını işaret etmektedir.

15. "Identitare Bewegung Provoziert mit Neuer Aktion", *Kronen Zeitung*, 23 Mart 2017.

SONUÇ

Batı dünyasındaki Müslüman(lık) karşıtı hareketlerin yeni yüzü olan Kimlikçiler Hareketi'nin Avusturya kolunun konjonktürel olarak bir darbe yediği son gelişmelerde Avusturya iç siyaseti de son zamanlarda olmadığı kadar ısınmaya başlamıştır. Yeni Zelanda'daki teröristle Kimlikçiler Hareketi lideri Martin Sellner'in bağlantısının ortaya çıkması ve hareketin aynı zamanda FPÖ ile de yakın iş birliği içerisinde olduğu gerçeği yaklaşan AP seçimleri öncesinde Başbakan Sebastian Kurz'un harekete geçmesi için bir fırsat sunmuştur. O da bu fırsatı değerlendirerek görünürde Kimlikçiler Hareketi'nin üzerine gidiyor gibi yaparak aslında FPÖ'yü köşeye sıkıştırmayı başarmıştır.

Daha önceki tutumlarıyla da güvenilir bir politikacı olduğu izlenimi vermeyen Kurz'un Avusturya'ya gelmek isteyen bütün Müslümanların antisemitik fikirlerden arındırılması gerekçesiyle ülkeye ayak bastıklarında ilk önce Mauthausen Nazi Kampı'na götürülmekle yükümlü tutulmalarının düşünülebileceğini

ifade eden bir müsteşara¹⁶ karşı herhangi bir açıklama yapmamış olması bu noktadan bakıldığında oldukça manidardır. Gelinen noktada Başbakan Kurz'un müsteşarından Batı dünyasındaki İslamofobik dalganın en tepe noktası olan Yeni Zelanda'daki terör saldırısının ertesinde Hristiyan çocuklarını Müslüman karşıtı fikirlerden korumak için camilere götürmeyi düşünmesini istemek haksızlık olur mu?

Bu çerçevede Kurz'un bundan sonraki süreçte atacağı Müslüman dostu görünümlü hareketlerin taktiksel olacağının gözden kaçırılmaması gerekmektedir. Kendisinin entegrasyondan sorumlu olduğu dönemlerdeki "güvercin" tavırlarının siyasi gereklilik hasıl olduğunda nasıl da "şahin"leştiği hatırdan çıkmamalıdır. Öte yandan Avusturya Kimlikçiler Hareketi'nin bir anda nasıl cendereye alınması mümkünse bu durumun Müslüman kitle örgütlenmeleri için de olası olduğu ve istenirse Avusturya devleti tarafından her bir organizasyonun kriminalize edilebileceği gerçeği de unutulmamalıdır.

16. "Edtstadler: 'Pflicht-Besuch für Muslime in Mauthausen'", *Österreich*, 15 Mart 2019.